

IV. Návrhová časť manažment plánu, časť Spišský hrad a pamiatky okolia

IV. A Základný cieľ manažment plánu

Základným cieľom vybudovania účinného riadiaceho systému je zachovanie jedinečnej svetovej hodnoty celého územia *lokality Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia*, vrátane zachovania jej autenticity a integrity, definovanej v kap. II./C.

Táto časť sa osobitne venuje posilneniu účinného riadiaceho systému časti lokality *Spišský hrad a pamiatky okolia*, ktorá bola zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva v r. 1993, vrátane jej ochranného pásma, samozrejme, **ako súčasť** už rozšírenej *lokality Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia* v r. 2009.

Hlavným princípom a pravidlom pre ochranu, zachovanie a prezentáciu lokality svetového dedičstva je jej dlhodobé ciele využívanie v súlade s adekvátnym zachovaním jej jedinečnej svetovej hodnoty. Toto musí rešpektovať jej danosti a historické i kultúrno-spoločenské hodnoty.

Hlavným cieľom riadiaceho plánu

je zaistenie efektívnej ochrany jedinečnej svetovej hodnoty a adekvátneho rozvoja *lokality* pri zachovaní jej autenticity a integrity pre súčasné aj budúce generácie.

Na základe indikácie hodnôt, analýzy aktuálneho stavu a jeho vyhodnotenia v predchádzajúcich častiach, je úlohou návrhovej časti stanoviť **víziu** budúcnosti *lokality* svetového dedičstva. Ďalej je potrebné určiť **priority**, ktoré je potrebné riešiť, vrátane indikovaných problémov, potrieb a ohrození. Taktiež je potrebné stanoviť **časový harmonogram** ich plnenia, rozvrhnutý do krátkodobého, strednodobého a dlhodobého plánu (do roku 2025). Jeho súčasťou je i to, **kto a ako** bude stanovené úlohy realizovať.

Ďalšie ciele riadiaceho plánu:

- Zlepšiť existujúce riadenie *lokality* na všetkých úrovniach tak, aby jej hodnoty boli zachované, alebo zlepšené.
- Nadviazať na existujúci manažment plán a zachovať kontinuitu riadenia.
- Zabezpečiť úzku súčinnosť plnenia jednotlivých existujúcich plánov a koordináciu riadenia celej *lokality*.
- Dosiagnúť jasnú víziu zlepšenia adekvátneho stavu zachovania autenticity a integrity, jej významu a využiteľného potenciálu, ako aj trvalo udržateľného rozvoja *lokality* a jej okolia.
- Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj turizmu, využitie hodnôt v prospech adekvátneho rozvoja *lokality*, tak aby jej hodnoty boli zachované.
- Stanoviť účinný mechanizmus riadenia, s čitateľnou/adresnou zodpovednosťou na jednotlivých stupňoch riadenia, osobnú angažovanosť čo najširšieho spektra zainteresovaných subjektov, pôsobiacich na území *lokality* aj na všetkých ostatných stupňoch riadenia, s cieľom vzájomnej koordinácie postupov a aktivít.
- Aktivizovať miestne a národné komunity.

Základné ciele/podmienky pre riadenie činnosti na území ochranného pásma časti lokality Spišský hrad a pamiatky okolia, predstavujú:

- Každá činnosť v ochrannom pásme národných kultúrnych pamiatok a pamiatkových území má viesť k ochrane pamiatkových hodnôt všetkých súčastí predmetného pamiatkového fondu a jeho prostredia.
  - Ochranné pásmo musí zabezpečiť ochranu, zachovanie a prezentáciu jedinečnej svetovej hodnoty, pre ktorú bola lokalita zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva, ako aj zabrániť možným ohrozeniam tejto lokality.
  - Ochranné pásmo chráni prostredie lokality svetového dedičstva, s ohľadom na historickú štruktúru krajiny, ktorej centrálnu dominantu tvorí spišský hradný kopec a priliehajúce urbanistické súbory a krajina.
  - Zachované typy historických štruktúr krajiny, jej ráz, charakteristická členitosť, zachovaný tradičný spôsob jej osídlenia a čiastočne i hospodárskeho využívania sú jedným z dôležitých prvkov, ktoré dotvárajú prostredie Spišského hradu a pamiatok okolia.
  - Každý má konať tak, aby boli vytvorené a zachované podmienky priaznivé na ochranu pamiatkových, najmä urbanistických, architektonických, kultúrnych a prírodných hodnôt na území ochranného pásma.
  - Činnosti v území ochranného pásma s intenzívnym vývojom v minulosti majú sledovať a rešpektovať dosiahnutý stupeň tohto procesu, a majú byť v súlade s jedinečnou svetovou hodnotou, pre ktorú bola lokalita *Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia*, zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva.
  - Činnosti v území majú rešpektovať a byť v maximálnom súlade s dosiahnutým stupňom predchádzajúceho vývoja; dosiahnutý stupeň sa má v primeranej miere využívať a rozvíjať.
  - Negatívne zásahy do historického urbanizovaného, resp. do krajinného prostredia a ich rušivé pôsobenie treba v procese obnovy a úprav eliminovať v čo najväčšom rozsahu.
  - Pri posudzovaní každej činnosti a jej možného dôsledku sa musí prihliadať na priestorový, krajinný a urbanistický kontext daného miesta a širšieho okolia, jeho prostredia.
-

Časové rozdelenie a ciele riadiaceho plánu v jednotlivých časových horizontoch:

- krátkodobý plán – (0 - 2 roky) – 2015 - 2017

- Priority - urgentné úlohy – bez ohľadu na dobu trvania
- Riešenie úloh v krátkodobom pláne 1-2 roky

- strednodobý plán – (3 – 5 rokov) 2017 – 2020

- implementácia oboch komplexných manažment plánov (časti *Levoča, Levoča 2011* a časti *Spišský hrad a pamiatky okolia, Spišské Podhradie 2014*) pre celú lokalitu *Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia*
- Príprava potrebnej prípravnej a projektovej dokumentácie, aktualizácia územnoplánovacej dokumentácie, dotýkajúcej sa územia lokality SD.
- Príprava/aktualizácia iných riadiacich materiálov, ktoré sa dotýkajú riadenia lokality.

- Ostatné úlohy – priebežne pokračujúce, resp. úlohy, ktoré vzniknú v procese hodnotenia plnenia krátkodobého plánu, ako aj nové plány.
- **dlhodobý – 6 – 10 rokov – 2020– 2025**
  - Úlohy, ktoré súvisia s naplnením celkovej vízie dosiahnutia adekvátneho stavu lokality.
  - Zhodnotenie naplnenia riadiaceho plánu.
  - Príprava manažment plánu na ďalšie časové obdobie po r. 2025.
  - Ostatné úlohy – priebežne pokračujúce, resp. úlohy, ktoré vzniknú v procese hodnotenia plnenia manažment plánu, ako aj nové plány.

IV. B Vízia – čo chceme dosiahnuť

- Územie časti lokality SD *Spišský hrad a pamiatky okolia*, ktoré zahŕňa mesto Spišské Podhradie s Pamiatkovou rezerváciou Spišská Kapitula, NKP Spišský hrad, Kostol sv. Ducha v Žehre, ako lokalita svetového dedičstva *Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia* (viď. definíciu v kap. II/C), vrátane kultúrnej krajiny, ktorá ich spája, bude mať zaistenú efektívnu ochranu a adekvátny rozvoj lokality pri súčasnom zachovaní jej jedinečnej svetovej hodnoty, pre súčasné aj budúce generácie.
- Celá *lokalita* bude mať adekvátny stav zachovania autenticity a integrity, v celkovom koncepte, dizajne a jednotlivých súčiastiach, so všetkými aspektmi, ktoré jej prináležia, s ochranou jedinečných hodnôt, stavom zachovania primerane zlepšeným a adekvátnou prezentáciou.
- V prípade časti *lokality* - Spišského hradu - odvrátiť proces deštrukcie stavebných konštrukcií a ich pravidelnou obnovou a údržbou zachovať a prezentovať ich v stave dochovanej ruiny, primerane sprístupnenej verejnosti vo forme muzeálnej expozície.
- V prípade - Spišskej Kapituly - zachovať duchovný charakter uzavretého komplexu cirkevného mestečka vhodným využitím a obnovou objektov, s maximálnym ponechaním územia opevneného sídla v pôvodnej funkcii, ako aj s jeho historickým previazaním na susednú lokalitu pútnického miesta Pažice a Sivej brady (Spišský Jeruzalem) a mesto.
- Mesto Spišské Podhradie - rozvíjať a prezentovať ako historické mesto s historickým prepojením na Spišský hrad a Spišskú Kapitulu, so zabezpečením adekvátnych služieb.
- Kostol sv. Ducha v Žehre - postupnou obnovou dosiahnuť zachovanie a vhodné primerané prezentovanie sakrálnej stavby ako živého vidieckeho kostola, obkoleseného pôvodným cintorínom, ktorého využívanie a rozširovanie musí rešpektovať pamiatkové hodnoty, pre ktoré sa kostol s cintorínskym areálom stal súčasťou svetového dedičstva.
- *Lokalita* bude sprístupnená všetkým pre poznanie jej jedinečnej svetovej hodnoty, ďalšie vzdelávanie o jej hodnotách a využiteľná pre udržateľný rozvoj príľahlého územia aj ako zdroj miestnej identity a inšpirácie.
- Zvýšenie porozumenia a poznania jedinečnej svetovej hodnoty *lokality*, vrátane jej prírodného, duchovného, ekonomického a kultúrneho charakteru, bude využité ako základný nástroj pre súčasný manažment a pre všetky rozhodnutia týkajúce sa jej ochrany a rozvoja.
- Jedinečná svetová hodnota celej *lokality* bude adekvátne chránená pred akýmkoľvek ohrozením – preventívnymi opatreniami a systémom pravidelného monitoringu.

- Bude adekvátne zabezpečené spoločné riadenie celej *lokality Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia* - ako **celku** spolu s Levočou a jej ochranným pásmom.

Pri pamiatkových výskumoch bude základným východiskom:

- Prioritné používanie neinvazívnych foriem výskumu,
- odkrytia realizovať len v prípade, ak je vysoká pravdepodobnosť výskytu nálezov a sú zabezpečené finančné prostriedky na ich bezprostredne nadväzujúce zabezpečenie a prezentáciu,
- pamiatkové výskumy musia predchádzať obnove objektov a stavebnej činnosti na území svetového dedičstva,
- zabezpečiť ochranu autenticity a integrity lokality - zachovanie vizuálneho kontaktu s okolím a spätne (ochranné pásmo – časti *lokality*), prírodnou scenériou a prírodnými hodnotami, kultúrnou krajinou, ako aj pohľadové siluety a spojenie všetkých častí *lokality* (Levoča, Spišský hrad, Spišská Kapitula, Spišské Podhradie, Sivá brada, Žehra a ich ochranné pásma).

Dosiahnúť podmienky pre trvalo udržateľný život obyvateľov lokality:

- vzájomným porozumením hodnotám *lokality* a cielene usmerňovanej obnove NKP, stavebnej činnosti a vytváraním adekvátnych podmienok pre život na území *lokality* a v jej ochrannom pásme
- vytváraním vhodných podmienok pre rozvoj *lokality*, s maximálnym úsilím a adekvátnou podporou dbať o zachovanie jej autenticity (materiálovej i funkčnej - zachovaním pôvodných historických funkcií objektov), ako napr. aj uchovanie pôvodného mobiliárového vybavenia interiéru a ostatných súčastí kultúrneho dedičstva vo forme historickej knižnice, archívu (hodnoverné miesto), polyfunkčného charakteru meštianskych domov, atď.
- trvalo udržateľným turistickým ruchom,
- vhodným dopravným systémom v *lokality*, vrátane doriešenia otázky parkovania,
- rekonštrukciou/obnovou povrchov miestnych a prístupových komunikácií (cesty, chodníky, spevnené plochy),
- rekonštrukciou inžinierskych sietí, reguláciou spodných vôd a vodných tokov a odvedením vody z povrchov tak, aby boli vytvorené podmienky pre odstránenie príčin vlhnutia a poškodzovania objektov,
- adekvátnym zabezpečením proti živelným pohromám (povodniam, požiaru, prudkým lejakom, vetru, ...)
- starostlivosťou, obnovou a doplnením vhodnej zelene na území *lokality* a v jej ochrannom pásme,
- uchovaním a zlepšovaním prírodného prostredia, ochranou chránených území v *lokality* a jej OP,
- zrušením prevádzok a činností, ktoré spôsobujú environmentálnu záťaž v území, ako aj vhodnou dostavbou území po veľkoplošnej asanácii, resp. opustených / nedostavaných areálov,
- nájdenie vhodného využitia pre opustené a nevyužívané objekty,
- vhodným využitím všetkých súčastí *lokality* v prospech miestnych komunít.

Všetky tieto úlohy musia slúžiť k vytváraniu vhodných podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj *lokality*, k zabráneniu znižovania počtu obyvateľov v *lokality* a k zlepšeniu demografickej skladby obyvateľstva.

Z hľadiska turizmu:

- Požadovaným cieľom je vytvorenie podmienok pre tzv. kultúrny turizmus, viacdňový pobyt návštevníkov na území *lokality* a nie iba pre tranzitný turizmus.
- Zabezpečiť, aby zvýšený turistický ruch neohrozil hodnoty *lokality* (monitoringom, preventívnymi opatreniami a dostatočným rozptylom návštevníkov).
  - Preferovať náročnejšieho návštevníka s cieľom poznania hodnôt *lokality*, kultúry pred masovou turistikou.
  - Dobudovaním informačného a hygienického zázemia pre turistov, ako aj adekvátnych služieb s tým spojených.
  - Turistický ruch rozvíjať vždy s ohľadom na prezentáciu a zachovanie jedinečnej svetovej hodnoty celej *lokality* *Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia*, budovaním náučných chodníkov prepojením jednotlivých častí *lokality*.
- Pozornosť venovať aj okoliu *lokality* – územiu ochranného pásma a zapojiť ho do turistického využitia.

Organizácia dopravy:

- zlepšením celého dopravného systému, rešpektujúc hodnoty *lokality*,
- vylúčením alebo obmedzením dopravy v historických častiach, vytvorením pešej zóny v PR Spišská Kapitula,
- odklonením dopravy z centra mesta Spišské Podhradie,
- oprava a údržba prístupovej komunikácie na Spišský hrad, doriešenie majetkovo-právnych vzťahov k pozemkom, ktorými prechádza,

- zabezpečiť priame pešie historické prepojenie mesta Spišské podhradie s hradom,
- vybudovanie zodpovedajúcich a kapacitne postačujúcich, službami vybavených parkovacích a odstavných plôch pri najnavštevovanejších miestach *lokality* (Spišská Kapitula, Spišský hrad, mesto Spišské Podhradie)
- vybudovaním samostatných peších chodníkov v trasách spájajúcich hlavné zdroje a ciele peších (Spišská Kapitula, Spišský hrad, Dreveník, Žehra), záchytných parkovísk s prepojením na historické centrum mesta Spišské Podhradie, resp. ku pútnickému cieľu – Pažica, Sivá brada, v nadväznosti na stanice hromadnej dopravy,
- dobudovanie cyklistických ciest, prepájajúcich jednotlivé časti *lokality*, vrátane Levoče, a ich napojenie na nadregionálne a medzinárodné cyklistické koridory, k tomu vybudovať zodpovedajúce vybavenie odpočívadiel (hygienické zariadenia, mobiliár) a služieb (požičovne bicyklov),
- obnova všetkých bočných ulíc v Spišskom Podhradí a PR Spišská Kapitula (uličný interiér) .

Lokalita by mala mať dobrý stav zachovania jedinečnej svetovej hodnoty, vrátane autenticity a integrity, adekvátnu ochranu proti všetkým i potenciálne možným ohrozeniam (vandalizmus, povodne, požiar,...), fungujúce riadenie, pravidelný monitoring, dostatočné finančné zabezpečenie, upravené okolie, dostatočne chrániace hodnoty s ich využitím v prospech udržateľného rozvoja *lokality* ako celku.

Fungujúci plán udržateľného turizmu s prepojením oboch častí manažment plánu zapísanej *lokality* *Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia*, ako aj ich častí in situ a muzeálnych častí/expozícií s uloženými/vystavenými nálezmi, s využitím širšieho potenciálu územia kultúrnej krajiny a jej prírodných hodnôt v prospech zachovania a rozvoja celej *lokality* je prostriedkom na dosiahnutie tohto cieľa.

IV. C Plány na dosiahnutie cieľa

IV. C/1 Urgentné a priebežné plány a úlohy

Ukončenie prípravy a schválenie MP:

Pripomienkovanie, verejná diskusia k predloženej Aktualizácii Manažment plánu (2015 – 2025), pôvodnej časti zapísanej lokality Spišský hrad a pamiatky okolia (Spišské Podhradie, 2014), ako aj územia ochranného pásma a jeho sprístupnenie verejnosti, všetkým zainteresovaným subjektom - vlastníkom objektov, podnikateľom, správcom na území lokality a jej ochranného pásma

T: január 2015

Prerokovanie pripomienok a schválenie Aktualizácie MP v Riadiacej skupine

T: 13. január 2015

Z: Riadiaca skupina, Mesto Spišské Podhradie, spracovateľ MP

Schválenie Aktualizácie MP v zastupiteľstve Mesta Spišské Podhradie

T: január 2015

Z: Mesto Spišské Podhradie, vlastníci NKP Spišský hrad a Kostola sv. Ducha v Žehre, spracovateľ MP

Aktivizácia všetkých kompetentných subjektov s cieľom zapracovania úloh vyplývajúcich zo spracovanej Aktualizácie MP v procese v súčasnosti prebiehajúcej **prípravy celoštátnych a nadväzujúcich regionálnych koncepcií, plánov a nástrojov v súvislosti s novým plánovacím obdobím od r. 2013**, ktoré sa dotýkajú lokality a jej ochranného pásma.

Z: Mesto Spišské Podhradie, RS

Doriešiť cykloturistické prepojenie spájajúce územie celej lokality Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia v rámci v rámci prípravy budovania novej medzinárodnej cyklomagistrály.

T: marec 2016

Z: Mesto Levoča, Spišské Podhradie, starostovia obcí v lokalite a OP vlastníci NKP Spišský hrad a Kostola sv. Ducha v Žehre, Prešovský samosprávny kraj

Vzhľadom k identifikácii potenciálne možných ohrození je nutné okamžite pristúpiť k plneniu:

- urgentných úloh

Zabezpečiť všetkými dostupnými prostriedkami **odstránenie havarijných stavov objektov**, ktoré vyplynuli z realizovaného monitoringu (viď. príloha monitoringu 2014).

T: 2016

Z: vlastníci v súčinnosti s Mestom Spišské Podhradie, samosprávou obcí a KPÚ Prešov, KPÚ Košice

Vybudovať splaškovú kanalizáciu mesta Spišské Podhradie.

Okrem vypúšťania splaškových vôd do nevyhovujúcej kanalizácie, dochádza k odplavovaniu zeminy z okolitých svahov, čím dochádza k zvyšovaniu dna vodných tokov a následnému

vytláčaniu vody do podzemných podlaží jednotlivých domov, čo obmedzuje ich využívanie a urýchľuje degradáciu.

T: 2016

Z: vlastníci v súčinnosti s Mestom Spišské Podhradie

Zabrániť všetkými dostupnými prostriedkami **postupujúcemu zhoršovaniu stavu Spišského hradu, vrátane Románskeho paláca**, pristúpiť k odstráneniu porúch na objektoch a v podlaží, zabráneniu vzniku nových, ktoré sú identifikovateľné z pravidelne realizovaného monitoringu stavebno-technického stavu pamiatky, ako aj hradného brala. Je potrebné okamžité zabezpečenie v mieste prepadov a v nestabilných častiach podlažia hradu vlastníkom objektu, návrh celkového zabezpečenia podlažia a postupná realizácia celkovej obnovy hradu.

T: 2015-2016

S: KPÚ Košice

Z: správca objektu – SNM, v súčinnosti s MK SR

Zabezpečiť odstránenie nevhodných reklamných plôch, nefunkčných stavieb WC buniek a vypratanie *lokality* - tzv. parkoviska na Sivej brade, prinavrútiť mu prírodný charakter.

T: 2016

Z: vlastník, Mesto Spišské Podhradie a orgány štátnej ochrany prírody

Zabezpečiť elimináciu vizuálne výrazného zásahu do krajiny v ochrannom pásme novým oplotením poľnohospodárskeho dvora v obci Jablonov.

T: 2015

Z: vlastník

Uskutočniť inventarizáciu existujúcich reklamných a informačných plôch a pútačov, geoglyfov, drobných stavieb na území lokality a jej ochranného pásma s cieľom preverenia platnosti ich povolení, stavu a estetického vizuálu, ktorej výsledkom bude prijatie nápravných opatrení na ich opodstatnenosť, až po odstránenie nepovolených, neodôvodnených, nefunkčných, starých reklamných plôch na území a zabrániť vzniku nových, nerešpektujúcich hodnoty *lokality*.

T: 2016

Z: vlastníci, príslušné stavebné úrady, správcovia komunikácií, samospráva, ŠOP - SNP SR, príslušné odbory ŽP okresných radov LE a SNV, KPÚ PO a KE

V obci Žehra stanoviť podmienky rekultivácie cintorínskej zelene, ako a v samotnom areáli cintorína, tak aj v okolí kostola (na kopci a v mieste prístupového schodiska) a spracovať cintorínsky poriadok, ktorý by zabránil opätovnému vzniku nevhodných úprav a vzniku nových pomníkov na cintoríne.

T: 2016

Z: KPÚ KE spolupráci so správcom cintorína

Základnými nástrojmi pre dosiahnutie trvalo udržateľného stavu zachovania je:

plnenie priebežných úloh

- Permanentne monitorovať stav zachovania jedinečnej svetovej hodnoty *lokality*, vrátane jej autenticity a integrity, v prípade akýchkoľvek zistení nedostatkov, prípadne možných ohrození, prijať účinné opatrenia na ich elimináciu.

- Vykonávať permanentnú údržbu všetkých NKP a ostatných objektov na území *lokality* a jej ochranného pásma, a tým predchádzať vzniku stavov ohrozenia.
- Vhodným hospodárením v ochrannom pásme *lokality*, ako aj údržbou zelene zabezpečiť zachovanie pôvodných historických siluet (najmä hradný kopec, územie Pažice, a i.).
- Formou národnej formy riadenia *lokality*, prostredníctvom *Komisie pre koordináciu úloh lokalít svetového kultúrneho dedičstva MK SR* riešiť vzniknuté problémy na celoštátnej úrovni.
- Zabezpečiť adekvátnu ochranu celej *lokality* a jej ochranného pásma - dodržiavať platné zásady ochrany¹, implementovať ich do platnej ÚPD.
- Zabezpečiť predstihový archeologický výskum pred akýmikoľvek zásahmi do zeme v lokalite a jej ochrannom pásme, pamiatkové výskumy pri obnovách NKP.
- Zabezpečovať náležitú ochranu nálezov, priebežne po zdokumentovaní archeologického nálezu - evidencia a spracovanie zbierok.
- Monitoring a ochrana chránených prírodných území.
- Pravidelná údržba jestvujúceho informačného systému a jeho permanentná aktualizácia.
- Pravidelné sledovanie a vyhodnocovanie nakladania s odpadmi na území *lokality* a jej ochranného pásma.
- Preventívna ochrana pred živelnými pohromami (povodňami, požiarimi, nárazovými dažďami, bleskami, atď.).
- Pravidelná údržba spevnených plôch, zelene, ako aj prístupových ciest.
- Všetka stavebná a iná hospodárska činnosť na území *lokality*, ako aj v jej ochrannom pásme musí podliehať schvaľovaciemu procesu v zmysle platnej legislatívy, musí byť v súlade s prijatými koncepciami a s manažment plánom.

Dodržiavanie zákonov musí byť pravidelne kontrolované:

- výkonom stavebného dohľadu na všetkých stavbách a plochách *lokality* a jej ochranného pásma,
- kontrolnou a monitorovacou činnosťou.
- v prípade akýchkoľvek negatívnych zistení musí byť okamžite zjednaná náprava a prijaté represívne opatrenia v zmysle platných zákonov na všetkých stupňoch riadenia.
- neustála starostlivosť o zeleň a prírodu, jej ochrana na území *lokality* a v jej ochrannom pásme
- ochranu proti vandalizmu a krádežiam, obťažovaniu turistov realizovať inštalovaním/rozšírením kamerového systému a prevenciou (bezpečnostné systémy) a posilnením miestnej polície.
- odstraňovanie vzdušných vedení elektrickej energie,
- rekonštrukcia kanalizácie a výstavba ČOV v Spišskom Podhradí
- Zabezpečiť vyhodnocovanie MP – každý rok a potrebnú aktualizáciu podľa potreby.

Z: Vlastníci, samospráva mesta, obcí, RS

Dodržiavanie platnej legislatívy a z nej vyplývajúcej zodpovednosti na jednotlivých stupňoch riadenia za predchádzanie vzniku mimoriadnych udalostí a znižovanie rizika ich následkov.

Z: v rámci platnej legislatívy

---

¹ Zverejnené na www.pamiatky.gov.sk

IV. C/3 Plány v oblasti zachovania adekvátneho stavu *lokality* a jej ochranného pásma

- krátkodobý plán

NKP Spišský hrad:

- **Zabezpečiť finančné prostriedky na obnovu Spišského hradu, vrátane Románskeho paláca** s cieľom odvrátenia jeho havarijného stavu

Z: SNM Bratislava, MK SR

T: 2015

- **zabezpečiť odstránenie náletovej zelene z okolia Spišského hradu** a adekvátne využívanie pozemkov na hradnom kopci s cieľom zachovania autenticity a integrity hradu a okolia (prinavrátanie pôvodnej siluety hradnému bralu bez vzrastlej náletovej zelene)

Z: SNM Bratislava, vlastníci pozemkov/prenajímatelia, Mesto Spišské Podhradie, Obec Žehra, v súčinnosti so Správou Národného parku Slovenský raj, KPÚ Košice a KPÚ Prešov

T: 2015-2016

- **zabezpečiť majetkovo – právne vysporiadanie pozemkov pod prístupovou cestou k Spišskému hradu a jej oprava a údržba**

Z: SNM Bratislava, Správa Slovenského pozemkového fondu, tzv. Medzirezortná komisia MK SR (celým názvom je to *Komisia na koordináciu úloh ochrany svetového kultúrneho dedičstva MK SR*)

T: 2015 - 2016

Kostol sv. Ducha v Žehre:

- ukončiť reštaurovanie interiéru presbytéria

Z: vlastníci Rímskokatolícka cirkev, farnosť Žehra

T: 2015 - 2016

PZ Spišské Podhradie, PR Spišská Kapitula:

- Zabezpečiť finančné prostriedky na prípravu a spracovanie projektovej dokumentácie, rekonštrukcie povrchov ulíc, spevnených plôch, zelene na území mesta, vrátane PR Spišská Kapitula a v súčinnosti so správcami inžinierskych sietí riešiť aj potrebu ich rekonštrukcie.

Z: Mesto Spišské Podhradie a vlastníci

T: 2015-2016

Zabezpečiť:

- ukončenie regulácie vodných tokov v meste s cieľom predísť povodniam

- odstránenie vypúšťania splaškovej kanalizácie do vodných tokov rekonštrukciou/vybudovaním novej kanalizácie a ČOV

Z: Mesto Spišské Podhradie v súčinnosti so správcom vodných tokov

T: 2015-2016

- **Zabezpečiť financovanie spracovania územných plánov zón²** a spracovať časový a finančný harmonogram spracovania ÚPD, v rámci toho spracovať inventarizáciu

---

² v zmysle bodu 21 záväznej časti UPN Mesta Spišské Podhradie

využívania objektov a navrhnuť vhodný spôsob využitia objektov, ktoré stratili svoju pôvodnú funkciu.

Z: Mesto Spišské Podhradie v rámci prioritizácie pamiatkových území SKD pri spracovávaní a financovaní územných plánov zón v SD - v rámci schválenej *Koncepcie ochrany pamiatkového fondu*

T: do konca roku 2016

Pre celú lokalitu a jej ochranné pásmo:

- **Spracovanie manuálu/zásad** postupu pri schvaľovaní reklamných a informačných označení prevádzok, predajných stánkov, vonkajších terás so stanovením požiadaviek na ich materiálové, technické a estetické riešenie a umiestnenie.

Z: RS, Mesto Spišské Podhradie, Obec Žehra, SNM – Spišské múzeum v Levoči,

V spolupráci s KPÚ Prešov, KPÚ Košice, záujmové organizácie podnikateľov

T: 2015-2016

- strednodobý plán

Pre mesto Spišské Podhradie, vrátane PZ:

Rekonštrukcia verejných priestranstiev, námestí (Palešovo nám), ako aj ulíc v lokalite a PR Spišská Kapitula, rozvodov IS, požiarneho vodovodu s cieľom:

- vytvorenia peších zón, parkovacích a odstavných miest v zmysle spracovanej PD a obmedzenia dopravy
- zabezpečiť podmienky pre úspešnú obnovu objektov – odstránenie príčin ich vlhnutia, odvedenie dažďových vôd
- regenerácia verejných priestorov v PR Spišská Kapitula
- spracovanie pasportizácie zelene na území mesta a zásad pre jej udržiavanie, regeneráciu a obnovu

Z: Mesto Spišské Podhradie v súčinnosti s vlastníkami

T: do r. 2020

Vybudovanie záchytného parkoviska pre návštevníkov lokality Spišskej Kapituly a *Spišského Jeruzalemu* v zmysle spracovanej PD

Z: Mesto Spišské Podhradie v súčinnosti s Rímskokatolíckou cirkvou, Biskupstvom Spišské Podhradie

T: do r. 2020

PR Spišská Kapitula:

Ukončiť obnovu interiéru Katedrály sv. Martina na Spišskej Kapitule – priestory spojené s osobitnými funkciami kapituly (archív, depozit) a ich sprístupnenie verejnosti / návštevníkom v osobitnom režime

Z: vlastníci Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie

T: do r. 2020

Ukončiť obnovu a regeneráciu Biskupskej záhrady v PR na Spišskej Kapitule

Z: vlastníci Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie

T: do r. 2020

Regenerácia verejných priestorov a rekonštrukcia inžinierskych sietí v PR Spišská Kapitula

Z: Mesto Spišské Podhradie v súčinnosti s vlastníkami IS

T: do r. 2020

NKP Spišský hrad:

- Zabezpečiť a ukončiť obnovu Románskeho paláca a západných palácov, Kapitánskeho domu v hradnom jadre
  - Zabezpečiť projektovú prípravu obnovy východných palácov a povrchov spolu s archeologickými lokalitami hradného jadra, románskeho predhradia a stredného nádvorja
- Z: SNM Bratislava, MK SR
T: 2020

NKP Spišský hrad:

- Zabezpečiť dostatočné financie na pravidelnú údržbu hradu
- Z: SNM Bratislava, MK SR
T: 2020

Kostol sv. Ducha v Žehre:

- začať s reštaurovaním interiéru lode v Kostole sv. Ducha v Žehre
- Z: vlastníci Rímskokatolícka cirkev, farnosť Žehra
T: do r. 2020

- dlhodobý plán**Pre mesto Spišské Podhradie, vrátane PZ:**

Ukončiť dostavbu prelúk a nedostavaných objektov na území mesta
Z: Mesto Spišské Podhradie v súčinnosti s vlastníkmi
T: do r. 2025

Rozvoj projektu *Spišského Jeruzalemu*, postupná regenerácia lokality sprevádzaná dopĺňaním pamiatkovými výskumami ako významnej archeologickej a prírodne chránenej lokality (Pažica - Sivá brada).

Z: Mesto Spišské Podhradie, Košický Samosprávny kraj v súčinnosti s vlastníkmi
T: do r. 2025

Ukončenie ťažby travertínu v kameňolome v lokalite *Dreveník*. v zmysle záväzku SR pri zápise lokality do zoznamu SD v r. 1993 jeho následná rekultivácia.

Z: majiteľ a prevádzkovateľ lomu, Obvodný banský úrad v Spišskej Novej Vsi, mesto Spišské Podhradie
T: do r. 2023

PR Spišská Kapitula:

Ukončiť obnovu exteriéru Katedrály sv. Martina na Spišskej Kapitule

Ukončiť obnovu všetkých – doteraz ešte nevyužívaných objektov kanónií v PR Spišská Kapitula

Z: vlastníci Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie
T: do r. 2025

NKP Spišský hrad:

- ukončiť obnovu východných palácov a povrchov spolu s archeologickými lokalitami hradného jadra, románskeho predhradia a stredného nádvorja
- Z: SNM Bratislava, MK SR
T: 2025

Kostol sv. Ducha v Žehre:

- ukončiť reštaurovanie interiéru kostola a jeho mobiliárového vybavenia
Z: vlastník Rímskokatolícka cirkev, farnosť Žehra
T: do r. 2025

Pre celú lokalitu a jej ochranné pásmo:

- V dlhodobom časovom horizonte je cieľom zabezpečenie adekvátneho stavu zachovania jedinečnej svetovej hodnoty lokality, vrátane jej autenticity a integrity všetkých častí, adekvátne prezentácia a ich dlhodobé usmerňované využívanie v súlade s ich danosťami a i kultúrno-historickými hodnotami. Ďalej pokračovať v systematickom pamiatkovom výskume v *lokalite*, nadväzovať na doterajšie výskumy a uprednostňovať nedeštruktívne metódy.

Z: RS

T: stály

- Zvýšiť spoločenské ohodnotenie kultúrneho dedičstva

V dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie vlastníkov a mesta, prípadne nevysporiadaných vlastníckych vzťahov, dochádza k zanedbávaniu údržby objektov alebo k preferovaniu finančne menej náročných zásahov, ktoré však nerešpektujú pamiatkové hodnoty objektov/*lokality*. Je potrebná finančná podpora obnovy a údržby zo štátnych dotačných programov a aj z rozpočtu mesta, vrátane informačných a vzdelávacích aktivít v tejto oblasti.

Z: RS, samospráva, KPÚ, MK SR

T: stály

- Zlepšiť identitu, sociálnu súdržnosť v dôsledku zmien miestneho obyvateľstva

V dôsledku demografických zmien a nedostatočného množstva pracovných príležitostí v *lokalite* narastá počet sociálne slabých obyvateľov s nízkym vzdelaním, bez vzťahu ku kultúrnemu dedičstvu a záujmu o jeho zachovanie. Nutný je dôsledný postup štátnych orgánov v súlade s platnými legislatívnymi a regulačnými predpismi, informačné a vzdelávacie aktivity s dôrazom na mládež, podpora malého podnikania, zriadenie Komunitného centra pre rómskych obyvateľov, a i.

Z: miestna a regionálna samospráva, dotknuté ústredné orgány štátnej správy, občianske združenia pôsobiace v *lokalite*

T: stály

Po výstavbe nových obytných domov dôsledne postupovať v likvidácii nelegálnych rómskych osád na území lokality a v jej OP (napr. na juhovýchodnom svahu Dreveníka, medzi osadou Dobrá Vôľa a Spišské Podhradie), ktoré tieto mali nahradiť a zabrániť v nich prestavbe, prístavbám, ako aj ďalšiemu rozširovaniu domov, ako aj vzniku nových nelegálnych osád.

Z: Po zistení vlastníkov pozemkov, resp. príslušnosti k. ú. príslušné stavebné úrady, Úrad splnomocnenca Vlády SR pre rómsku otázku, obce a Mesto Spišské Podhradie, do ktorých jurisdikcie územie prináleží, v spolupráci so štátnou správou a ŠOP

T: stály

IV.D / opatrenia v oblasti legislatívnej ochrany

- krátkodobý plán a strednodobý plán

- iniciovať prijatie zákona o ochrane lokality SD „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“
- V legislatíve upraviť a zlepšiť postavenie manažment plánov SD ako účinných a záväzných nástrojov riadenia.
- Vyvinúť úsilie na zmenu legislatívy v procese verejného obstarávania so zohľadnením špecifik pamiatkovej obnovy, kedy cena nemôže byť jediným a rozhodujúcim ukazovateľom, ale dôraz musí byť kladený na odbornosť a kvalitu.
- Požiadavka na legislatívne ošetrovanie dočasnej správy majetku, prioritne u NKP, pokiaľ nie je známy vlastník, resp. viacerí spoluvlastníci (neznámi vlastníci, dlhotrvajúce dedičské konania, vyhýbanie sa plnenia si povinnosti správy majetku vlastníckmi, účelové prevody majetku s cieľom vyhnúť sa sankčným postihom pri nezabezpečení adekvátnej správy majetku, atď.)

Z: samosprávy miest a obcí na území lokality, RS v súčinnosti s tzv. Medzirezortnou komisiou MK SR

T: 2016

Upraviť miestne dane z budov a pozemkov s cieľom aktivizácie a motivácie ich vlastníkov v starostlivosti o ich stavebno-technický stav a využívanie (zvýšenie dane pre vlastníkov nevyužívaných objektov, objektov v zlom stavebno-technickom stave a objektov, v ktorých nikto nemá trvalé bydlisko, a tým prichádza mesto o podiel na nepriamych daniach, s cieľom zníženia počtu neobývaných objektov a objektov v zlom stavebno-technickom stave, ako aj predchádzať špekulatívnemu vlastníctvu).

Z: samosprávy miest a obcí na území lokality

T: 2016

- Ďalšie opatrenia sú súčasťou plánov, obsiahnutých v iných kapitolách.
- Prípadné vzniknuté problémy rieši mesto v súčinnosti RS v súčinnosti s tzv. Medzirezortnou komisiou MK SR

- dlhodobý plán

Odstrániť duálne riadenie lokality rozdelenej do dvoch územných celkov (Prešov, Košice) a využiť všetky prostriedky v prospech prinavrátenia spoločného riadenia v rámci historicky odôvodneného územno - právneho usporiadania územia **spišskej župy**.

Z: samospráva v súčinnosti s Komisiou na koordináciu úloh ochrany svetového kultúrneho dedičstva a všetky zúčastnené zložky, NGO, jednotlivci – občianska iniciatíva

T: stály

Majetkovoprávne usporiadanie pozemkov hradného kopca v prospech vlastníka, u ktorého bude trvalo zabezpečené jeho hospodárske využívanie v súlade s podmienkami pre zachovanie integrity prostredia a autenticity NKP Spišský hrad (pravidelné kosenie lúk, odstránenie náletovej zelene z hradného jadra)

Z: Slovenský pozemkový fond v súčinnosti s tzv. Medzirezortnou komisiou MK SR
T: 2020

IV.E / plány v oblasti riadenia lokality

- krátkodobý plán

- Po prijatí MP v mestskom zastupiteľstve pripraviť VZN, kde by boli implementované základné ciele a úlohy MP
- Implementácia spracovaného MP, jeho sprístupnenie verejnosti, vlastníkom objektov, podnikateľom, správcom na území lokality a jej ochranného pásma.
Z: Mesto Spišské Podhradie
T:2015
- Zlepšiť spoluprácu PSK a KSK na regionálnej úrovni v prospech ich spoločného riadenia a rozvoja celej lokality Levoča, *Spišský hrad a pamiatky okolia*, ako aj pomoc a aktivizácia tzv. Medzirezortnej komisie MK SR pri riešení úloh nadregionálneho charakteru
Z: RS, KSK, PSK
T: stály
- Zaktivizovať činnosť RS, formou pravidelných zasadnutí RS a kontrolou plnenia úloh, osobnou zainteresovanosťou jej členov prispieť k splneniu úloh, vyplývajúcich z MP
Z: RS prostredníctvom svojho lídra Mesto Levoča v spolupráci s primátorom Mesta Spišské Podhradie a so starostami obcí na území lokality a v jej OP
T: stály
- Účast' na plánovacom procese prípravy územnoplánovacej dokumentácie a jej aktualizácie na všetkých stupňoch riadenia s cieľom dosiahnutia maximálneho rešpektovania potrieb ochrany a prezentácie lokality a jej ochranného pásma, ako aj premietnutia úloh stanovených v MP do týchto dokumentov.
- Zapracovať úlohy z MP do všetkých pripravovaných koncepčných a strategických dokumentov na celoslovenskej, regionálnej a miestnej úrovni (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta a Stratégia mesta Spišské Podhradie od r. 2016, Koncepcia ochrany prírody a krajiny od r. 2016, Koncepcie rozvoja turizmu a iné) ÚPD, ktoré budú pripravované/spracovávané.
Z: Mesto Spišské Podhradie, RS v spolupráci s tzv. Medzirezortnou komisiou MK SR, ŠOP
T: 2015-2016

- dlhodobý plán

Pravidelné vyhodnocovanie plnenia Aktualizácie MP

Termín: 1x ročne kontrola plnenia úloh

Každých 5 rokov prehodnotiť, či je potrebná nová aktualizácia MP

Z: RS

Hlbšia spolupráca v prospech rozvoja celej lokality aj so samosprávou na území obcí v rámci ochranného pásma.

Z: RS, združenia samospráv Podbranisko, Krásny Spiš, NGO

IV.F / plány v oblasti zdrojov a úrovni financovania lokality

- krátkodobý plán

Zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky na plynulú realizáciu rekonštrukcií, v rámci priorit deklarovaných v *Koncepcii ochrany pamiatkového fondu* „priorizovať pri financovaní najvýznamnejšie kultúrne pamiatky UNESCO“:

- pre realizáciu obnovy Spišského hradu, vrátane Románskeho paláca
Z: SNM Bratislava v súčinnosti s MK SR
T: 2015-2016
- pre realizáciu obnovy Katedrály sv. Martina – Spišská Kapitula
Z: vlastníci Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie v súčinnosti s MK SR (dotačný systém)
T: stály do ukončenia obnovy
- pre realizáciu reštaurátorských prác v interiéri Kostola sv. Ducha v Žehre
Z: vlastníci Rímskokatolícka cirkev, farský úrad v Žehre v súčinnosti s MK SR (dotačný systém)
T: stály do ukončenia obnovy

Zabezpečiť finančné prostriedky na postupnú rekonštrukciu ulíc PR Spišská Kapitula a PZ Spišské Podhradie s cieľom vytvorenia podmienok pre úspešnú obnovu uličného interiéru a objektov (odstránenie príčin vlhnutia objektov, rekonštrukciu inžinierskych sietí), ako aj zmenu organizácie dopravy, parkovania a obmedzenia dopravy.

Z: Mesto Spišské Podhradie v súčinnosti s MK SR, Ministerstvom financií a Ministerstvom regionálneho rozvoja a CR

T: stály

Zabezpečiť adekvátne využitie a údržbu okolia Kostola sv. Ducha v Žehre

Z: Obec Žehra

T: stály

- strednodobý plán

- vyvinúť tlak na zmenu/rozšírenie dotačného systému MK SR, resp. iné dotačné schémy v rámci iných rezortov, aj pre ostatné objekty, verejné priestranstvá/chránené územia (nezapísané v ÚZPF ako NKP), nachádzajúce sa na území lokality a jej ochrannom pásme

Z: RS a tzv. Medzirezortná komisia MK SR

Vytvoriť fond na riešenie mimoriadnych situácií v lokalitách SKD

Z: Vláda SR a tzv. Medzirezortná komisia MK SR

T: stály

- **dlhodobý plán**

- Zabezpečiť finančné prostriedky na zabezpečenie trvalého udržiavania dobrého stavu verejných priestranstiev, zelene a prírody, krajiny, samotných objektov v rámci lokality a ochranného pásma, ako aj chránených území a ľudské zdroje na odbornú realizáciu .

Z: vlastníci, samospráva v súčinnosti s KPÚ a ŠOP, Národným úradom práce

T: stály

IV. G/ plány v oblasti vzdelávania, propagácie, publikačnej činnosti a odborných zdrojov

IV. G/1 Vzdelávanie

- **krátkodobý, strednodobý, dlhodobý plán**

- využiť všetky prostriedky na dosiahnutie porozumenia s vlastníckmi na území lokality a v jej ochrannom pásme pri riadení lokality aj formou vzdelávania a osvetovej činnosti
- využívať pre výchovu obyvateľov mesta a informovanosť aj miestne komunikačné prostriedky ako je lokálna televízia, tlač, webová stránka samospráv a vlastníkov
- poukazovať na nevhodné správanie sa vlastníkov, vandalizmus a neplnenie si povinnosti pri správe objektov a území

Z: samospráva a vlastníci v súčinnosti s RS

- pripraviť vzdelávací program (s využitím zručnosti) a aktivity s cieľom zvýšenia povedomia mladej populácie a jej porozumenia historickým hodnotám a významu zápisu lokality v SD – pochopenia jej jedinečnej svetovej hodnoty

Z: samospráva, cirkev, školy

Vzdelávanie orientovať na všetky vekové kategórie a sociálne skupiny s cieľom:

- zvýšiť povedomie a vzdelávanie na miestnej, regionálnej, aj národnej úrovni,
- zapojiť do vzdelávania aj rómske obyvateľstvo a sociálne neprispôsobivých obyvateľov,
- skvalitniť prezentačné a edukačné formy vzdelávania pre návštevníkov lokality (organizované, individuálne, skupinové, rodinné programy),
- pripraviť cieleňé edukačné programy,
- zapojiť školy do systému vzdelávania (napr. projekt Pridružené školy UNESCO), obzvlášť pozornosť venovať výchove mladých ľudí z problémových komunít, a prostredníctvom nich vplývať na staršiu generáciu
- zapojiť lokalitu do kultúrno-spoločenských a turisticko - náučných programov,
- organizovať pracovné semináre, konferencie.

Spoluprácou všetkých súčastí zapísanej lokality navzájom

Z: samospráva, organizácie a záujmové združenia na území mesta, RS

Formou náučných chodníkov prispieť k informovanosti širokej verejnosti o celej lokalite, v jej ponímaní ako kultúrnej krajiny, dôvodoch jej zápisu do SD a vyhlásenia ochrany NKP, pamiatkových a prírodných území.

Z: samospráva na území lokality a jej ochranného pásma, RS, ŠOP, NGO

Formou nadviazania na historické tradície prispievať k zvýšeniu povedomia miestneho obyvateľstva a ich kontaktom s cudzími návštevníkmi aj k pochopeniu celospoločenského a nadnárodného významu lokality (napr. Spišský Jeruzalem – pútnické tradície, Spišský hrad s okolím ako významné uhorské kráľovské domínium, Spišské Podhradie ako súčasť poľského zálohu Žigmunda Luxemburského, výročné trhy, rozvoj remesiel, ľudových zvykov a kultúry atď.)

Z: samospráva, múzeá, kultúrne inštitúcie, NGO

IV.G/2 Propagácia a publikačná činnosť

- pokračovať v osvedčených kultúrno - spoločenských podujatiach na území mesta Spišské Podhradie, ktoré si už získali obľubu a tradíciu (remeselné trhy, hudobné festivaly),
- vytvárať podmienky pre obnovu klasických remesiel a remeselných trhov na území mesta v duchu pokračovania tradície výročných trhov pre širšie okolie (obce pod hradom),
- organizácia workshopov, výstav, tvorivých dielní, spojených s predajom výrobkov, produktov s cieľom dlhších pobytov umelcov a výtvarníkov, a tak prispieť k propagácii lokality formou jej stvárnenia v ich dielach,
- rozvíjanie a podporovanie kreatívneho priemyslu v lokalite, nadviazaním na historické klasické remeselné zázemie kamenárov (náhrada uplatnenia po ukončení činnosti ťažby v kameňolome), kováčov a spracovateľov železa, ručnú prácu v oblasti textilu odevov (VD VzoroDev)
- nadviazanie na špecifickú nadregionálnu tradíciu v gastronómii, t. j. produkcia spišských párkov a mäsových výrobkov, pekárenských a medovníkárskych výrobkov, kozích a ovčích produktov.

Z: samospráva v spolupráci s jednotlivcami a organizáciami v súčinnosti s Národným úradom práce

T: stály

Základnou úlohou pri propagácii je prezentácia celej lokality *Levoča, Spišský Hrad a pamiatky okolia*, ako aj hlbšia spolupráca, koordinácia a otvorenie sa súčinnosti všetkých miest a obcí vrátane ochranného pásma a samotného Spišského hradu v prospech celej lokality a zvyšovania povedomia obyvateľstva pre prácu na jej uchovaní, porozumení a propagácii smerom mimo región.

Potrebné je klásť dôraz na jej prezentáciu, v súlade s jej jedinečnou svetovou hodnotou, ako kultúrnej krajiny, na vzniku ktorej sa okrem prírodných daností podieľali historicky už od 12. stor. ako kráľovský Spišský hrad, tak aj mesto Spišské Podhradie so Spišskou Kapitulou a od 14. stor. už aj všetky obce v rámci dovŕšenej urbanizácie okolia Spišského hradu.

Výrazným fenoménom, ktorý by mal byť súčasťou stratégie propagácie, je historicky od 12. stor. doložený **multietnický charakter obyvateľstva na území Spiša**, s prevládajúcou nemeckou kolonizáciou a obyvateľstvom s rôznym vierovyznaním, čoho dôkazom sú zachované sakrálné stavby. Je to napr. cirkevné mestečko Spišská Kapitula s biskupskou Katedrálou sv. Martina, farský mestský kostol, evanjelický kostol a židovská synagóga v Spišskom Podhradí, pútnické kaplnky Spišského Jeruzalemu – Pažica a Sivá Brada, Kostol sv. Ducha v Žehre s dochovaným interiérom s nástennými maľbami, ale aj farské kostoly v každej obci v okolí, ktoré sú dokladom pestrosti slohových zmien a remeselnej zručnosti od románskej podoby 13. stor. po neoslohové stavby na prelome 19.a 20 stor. .

- Zlepšiť webovú stránku pre RS - *lokalitu* ako celok s možnosťou voľby v jazykoch najnavštevovanejších národností (slovensky, anglicky, nemecky, poľsky, maďarsky, rusky), s prepojením na webovú stránku lokality unesco.org.
Z: samospráva v spolupráci s RS
T: 2016
  - príprava a vydanie novej odbornej a náučnej literatúry s min. možnosťou vydania dvojazyčne, ktorá nahradí v súčasnosti neaktuálne informácie o nové poznatky z pamiatkových výskumov, realizovaných v poslednom desaťročí, a to pre celú lokalitu, najmä: *Spišský hrad*, *Katedrála sv. Martina*, *Spišská Kapitula*, a ktorá prispeje aj k zmene interpretácie historických súvislostí a ich stavebného vývoja, a to aj v zahraničí.
Z: RS, vlastníci, s podporou MK SR, s využitím možností dotácií
T: 2015-2020
  - bezplatné poskytovanie propagačného materiálu o lokalite v Katedrále sv. Martina, Spišskom hrade, informačnej kancelárii Spišskom Podhradí vo viacjazyčnom vydaní
  - rozširovanie programu *Interaktívneho turistického sprievodcu* na ďalšie objekty lokality a ochranného pásma (v roku 2014 existuje Levoča, Spišský hrad) a chránené územia, ako aj viacjazyčný prístup k informáciám.
T: stály
- Zlepšiť propagáciu *lokality* na národnej a medzinárodnej úrovni
- prostredníctvom filmovej a inej tvorby (aj v anglickom jazyku), s publikovaním v renomovaných televíziách sveta
Z: MK SR, SACR, RTVS

IV.G /3 Odborné zdroje

- krátkodobý plán

- zabezpečiť stálu/pravidelnú profesionálnu sprievodcovskú činnosť v meste minimálne počas hlavnej turistickej sezóny, vrátane inojazyčného sprevádzania, rozšírenú na celú *lokalitu*, zameranú na jej hodnoty, pre ktoré sa stala súčasťou svetového dedičstva.

T: stály

Z: Mesto Spišské Podhradie, vlastníci

- vytvoriť pracovné miesta pre stálu činnosť údržby verejných priestranstiev, zelene, čistoty vodných tokov, parkovísk, údržby hradného kopca (kosenie, odstraňovanie náletovej zelene z hradného brala)
- rozšíriť ochranu objektov a strážnu službu (kamerový systém)

T: stály

Z: Mesto Spišské Podhradie, vlastníci

- strednodobý plán

Spolupracovať s miestnymi školami a profesijnými organizáciami, úradom práce, firmami s cieľom zabezpečenia výchovy/prípravy, reprofiliácie, doškolovania chýbajúcich odborníkov

z umelecko – remeselných profesií, ktoré sú potrebné pri obnove a údržbe pamiatkových objektov

Z: samosprávy, RS

T: stály

Legislatívna požiadavka na odbornú kvalifikáciu (osobitnú odbornú spôsobilosť) dodávateľov prípravných (projektová príprava) a stavebných prác (dodávateľský systém) v procese obnovy, ako aj výkonu celej inžinierskej činnosti spojenej s obnovou - formou osobnej zodpovednosti jednotlivca za obnovu NKP a činnosti na území lokality a jej OP.

Z: RS v súčinnosti s tzv. Medzirezortnou komisiou MK SR

- dlhodobý plán

Skvalitňovať odborné vzdelávanie, stabilizovať odborných pracovníkov, ktorí pôsobia na území lokality, vytvoriť podmienky pre umelecko-remeselné workshopy, formou zvýhodnených prenájmov vytvoriť podmienky pre mladých ľudí (inkubátory), ktorí sa budú podieľať na odbornej obnove objektov v lokalite (od remeselníkov až po reštaurátorov), ochrane ŽP, ekológii.

Úloha je v súlade so schválenou *Koncepciou ochrany pamiatkového fondu*: podporiť v lokalitách svetového kultúrneho dedičstva vytvorenie nových pracovných príležitostí aj s dôrazom na oživenie remesiel a starých tradícií, ako aj v duchu pripravovanej *Stratégie rozvoja kreatívneho priemyslu v SR*.

Z: samosprávy, RS v súčinnosti s tzv. Medzirezortnou komisiou MK SR, Národným úradom práce

T: stály

IV. H/ v oblasti udržateľného turizmu lokality

IV.H /1 Informačný systém

- krátkodobý plán

- Spracovať projekt komplexného informačného systému v rámci celej lokality *Levoča , spišský hrad a pamiatky okolia*, vrátane prírodných chránených území, pripraviť spoločné turistické aktivity/služby pre návštevníkov

Z: samosprávy, RS, PSK, KSK, ŠOP

T: 2016

- Dopracovať projekt komplexného informačného systému lokality v rámci Prešovského samosprávneho kraja (PSK) a Košického samosprávneho kraja (KSK), ktorý prepojí celú lokalitu (s muzeálnymi expozíciami) a zabezpečí smerové značenie prístupu k lokalite na všetkých prístupových trasách.

Z: PSK, KSK, RS

T: 2016

- strednodobý plán

- Realizovať komplexný informačný systém v rámci celej zapísanej lokality *Levoča , Spišský hrad a pamiatky okolia*.

- Propagácia lokality v rámci digitálnych a multimediálnych systémov (obrazová prezentácia

fotografia, film), možnosť viacjazyčnej prezentácie s individuálnou voľbou rozsahu informácií.

- Rozvíjať sprievodcovskú službu, *Interaktívneho turistického sprievodcu* (GPS navigácie, audiosprievodcov, sprievodné slovo v cudzojazyčnom texte), vytváranie fakultatívnych výletov po celej lokalite.

Z: Mesto Spišské Podhradie v spolupráci s RS

T: stály

Pripraviť a vydať turistického viacjazyčného sprievodcu pre celú *lokalitu* a ochranné pásmo s aktuálnymi popismi na základe nových poznatkov z pamiatkových výskumov, realizovaných reštaurátorských prác, ako aj s novou aktuálnou fotografickou prílohou.

Z: samosprávy, správcovia a vlastníci, s podporou MK SR, SACR, s využitím možností dotácií

T: 2015 - 2020

- dlhodobý stály plán

- Rozširovať zaradenie *lokality* do medzinárodných náučných a turistických trás (kultúrnych aj prírodných).
- Uvádzať *lokalitu* v turistických sprievodcoch, mapách, GPS navigáciách, multimediálnych informačných systémoch.
- Propagácia v rámci informačných turistických kancelárií, možnosť rozšírenia sezónnych informačných kancelárií (aj združenou formou – s inými časťami zapísanej lokality).
- Aktivity v spolupráci s domácimi a medzinárodnými cestovnými kanceláriami, účasti na medzinárodných veľtrhoch cestovného ruchu ako súčasť národnej prezentácie SR, činnosť zastupiteľských orgánov.

Z: samospráva, RS, SACR

IV. H/2 Širší potenciál územia (okrem hodnôt samotnej lokality) pre využitie v udržateľnom cestovnom ruchu

- krátkodobý plán

Duchovný život:

- Realizácia pripraveného projektu dobudovania parkoviska pri časti Pažica, ako aj rozvoj projektu *Spišský Jeruzalem*

Z: Mesto, cirkev

S: NGO *Spišský Jeruzalem*

T: 2016

Turizmus – prírodné lokality chránených území:

- Plnenie Programu starostlivosti o územie európskeho významu SKUV 0105-

Spišskopodhradské travertíny

- z chráneného územia je vyhradený areál v časti Dreveník *Kamenný raj*, určený na horolezeckú činnosť

Z: ŠOP, SNP SR, vlastníci, samospráva

T: 2016

- pripravený návrh na vyhlásenie chráneného územia Pažica

Z: ŠOP, SNP SR

T: 2016

Okolie Spišského hradu:

- predstavuje možnosť návštevy okolitých obcí v rámci ochranného pásma, kde sa nachádzajú stredoveké kostoly (Bijacovce, Spišské Vlchy Spišský Hrušov, Pongrácovce, Ordzovany, Grančpetrovce), kaštiele Hodkovce, Bijacovce, Nábytkové múzeum a letohrádok – hudobné múzeum v Markušovciach

Širšie okolie v rámci Spiša:

- Rozvoj aktivít a participácia Mesta Spišské Podhradie v rámci OCR Spiš – Tatry- Pieniny³
Z: Mesto Spišské Podhradie
S: NGO Krásny Spiš
T: stály

V rámci kultúrnych aktivít a rozvoja osobnosti:

- *Lokalita* má predpoklady pre rozvoj **kultúrneho turizmu a kreatívneho priemyslu**, ktoré budú tvoriť nosnú os pre podporu Európskej únie v rámci plánovacieho obdobia 2013-2017. V tejto súvislosti je potrebné pripraviť stratégiu a projekty v súčinnosti s pripravovanou *Stratégiou rozvoja kreatívneho priemyslu v SR*, ktorý pripravuje MK SR pre možnosť čerpania dotácií v tomto plánovacom období s využitím potenciálu lokality a ochranného pásma.
Z: samospráva v súčinnosti s MK SR
T: 2016
- Aktivity v rámci kultúrnych aktivít projektu *Terra Inkognita* Košického samosprávneho kraja

Agroturistika:

Poľnohospodársky charakter okolia hradu v rámci súkromných fariem, chov koní, salaše vytvárajú podmienky pre agroturistiku.

Potrebné je dobudovať zapojenie sektoru pre možnosť rozšírenia turistických programov o návštevu fariem, predaj poľnohospodárskych produktov, ako aj možnosť prepravy turistov po okolí a turistických cestných trasách koňmi, vozmi.

- strednodobý plán

Pripraviť a organizovať pravidelnú obhliadkovú turistickú trasu so sprievodcovskou službou vo viacjazyčných službách s cieľom predĺžiť pobyt turistu v meste:

- **malý okruh:** časť Spišský hrad – Spišské Podhradie – Spišská Kapitula (komplexný sprievodcovský servis, spoločná vstupenka)
- **stredný okruh:** časť Kostol sv. Ducha v Žehre - Dreveník - Spišský hrad – Spišské Podhradie – Spišská Kapitula - Pažica – Sivá Brada
- **veľký okruh:** – všetky súčasti zápisu (Levoča, Spišský hrad, Spišská Kapitula, Žehra, Spišské Podhradie), vrátane dopravy
- **2 dňový okruh** - všetky súčasti zápisu (Levoča, Spišský hrad, Spišská Kapitula, Žehra, Spišské Podhradie), okolité obce s návštevou kostolov, kaštieľov, prírodných lokalít, vrátane dopravy s cieľom komplexného odborného sprievodu so zameraním na hodnoty celého územia, ktoré tvoria podstatu zápisu v SD, ako aj zastúpenia jednotlivých častí / objektov zapísanej lokality

---

³ www.tatryspispieniny.sk

Z: správcovia častí *lokality* v spolupráci s RS
T: 2016

- **Rozvoj cykloturistiky** napojením sa na cyklomagistrálu európskeho významu
- **Zimné športy** – stredisko Plejsy – Krompachy, SkiCentre Levočská Dolina

- dlhodobý plán

- prepojenie *lokality* s Kežmarkom, Vysokými Tatrami a Pieninami cez vrátený vojenský obvod Javorina (výrazné skrátenie trasy), návrat k historickej ceste Levoče – Kežmarok, jej oživenie (rekonštrukcia) v rámci t. č. spracovávanej ÚPD v PSP Prešov
- rozširovanie prepojenia *lokality* na turistické trasy v rámci cezhraničnej regionálnej spolupráce, spolupráce partnerských miest cez:
  - riadiaci systém,
  - informačný systém,
  - vzdelávanie a propagácia,
  - spoločné turistické a kultúrne akcie.

Z: Mesto Spišské Podhradie, RS, PSK, KSK
T: 2022

IV. I/ v oblasti zabezpečenia monitoringu stavu zachovania *lokality*

Permanentný monitoring *lokality* a náležité preventívne opatrenia v prípade indikovania akýchkoľvek potenciálnych ohrození autentických častí a integrity *lokality*.

Realizovať monitoring SKD podľa metodiky monitoringu SKD a schválených indikátorov monitoringu pre túto lokalitu.

Zapojiť mesto – samosprávu, vlastníkov do periodického monitoringu.

Pravidelne vyhodnocovať stav ovzdušia a prijímať opatrenia na zníženie pôsobnosti „kyslých“ dažďov, hodnôt prízemného ozónu a prašnosti na objekty v lokalite.

Z: zabezpečovanie permanentnej ochrany územia, pravidelný monitoring s cieľom predchádzania možných rizík prostredníctvom svojej pôsobnosti všetkých členov RS a povinných osôb v zmysle platnej legislatívy

T: stály

IV. J/ v oblasti zabezpečenia *lokality* proti živelným katastrofám

- krátkodobý plán

- Pravidelná revízna činnosť na lineárnych potrubiach inžinierskych sietí (plyn, voda, kanál), vedení VN a NN, ochrany proti účinkom bleskov, atď.
- Pravidelne kontrolovať čistotu a stav korýt potokov s cieľom predchádzať povodniam.
- Pravidelná kontrola dodržiavania protipožiarnej prevencie a protipožiarneho opatrení, funkčnosti požiarneho vodovodu (hydrantová sieť) s cieľom predchádzať vzniku požiarov.

- spracovanie **komplexného požiarneho, protipovodňového a evakuačného plánu**

Z: Mesto, Zložky integrovaného záchranného systému a civilnej obrany,
vlastníci, správcovia

T: 2016

- realizácia ochrany proti účinkom blesku na Spišskom hrade vzhľadom na výrazné pôsobenie bleskov v súčasných extrémnych poveternostných podmienkach

Z: vlastník a správca SNM

T: 2016

- strednodobý plán

- Rekonštrukcia vodovodnej siete a požiarného vodovodu v lokalite s cieľom Zabezpečenia požadovaného tlaku pre požiarny rozvod vody na verejných priestranstvách, ako aj vo vnútri objektov

Z:samospráva, správca vodovodnej siete

T: 2016

IV. Implementácia manažment plánu

Manažment plán je základným nástrojom riadenia pre zabezpečenie adekvátneho stavu zachovania jedinečnej svetovej hodnoty *lokality*, vrátane jej autenticity a integrity.

Realizuje ho existujúci systém manažmentu (samospráva, RS) a existujúci systém zabezpečenia riadenia a ochrany na všetkých stupňoch. Riadenie na miestnej úrovni zabezpečujú vlastníci a samosprávy (Mesto Spišské Podhradie, Obec Žehra, obce, nachádzajúce sa v ochrannom pásme v súčinnosti s územne príslušnými KPÚ).

Základným riadiacim orgánom ostane Mesto Spišské Podhradie a v súčinnosti s RS.

Je možné upraviť počet členov RS podľa aktuálneho stavu vlastníctva a zmeny organizácie štátnej správy (vznik okresných úradov).

Mesto Spišské Podhradie v súčinnosti s RS:

- implementuje úlohy MP do VZN, ÚPD a iných plánovacích dokumentov
- zabezpečuje riadenie časti *lokality Spišský hrad a pamiatky okolia* tak, aby jej hodnoty boli uchované a stav zlepšovaný a aby sa dosiahli stanovené ciele riadenia,
- koordinuje všetky činnosti na území časti *lokality* a jej ochranného pásma,
- riadi, kontroluje a aktualizuje úlohy vo všetkých oblastiach stanovených v MP minimálne raz ročne,
- koordinuje aj všetky zainteresované zložky na zabezpečenie spoločného postupu pri riešení všetkých úloh vyplývajúcich ako zo záväzkov štátu, špecializovanej štátnej správy, vyššieho územného celku, tak i potrieb samotnej *lokality*,
- prerokuje výsledky monitoringu *lokality* s KPÚ a prijme náležité opatrenia na nápravu a na predchádzanie akýchkoľvek ohrození i v strednodobom a dlhodobom kontexte,
- koordinuje spoločný a jednotného postupu pri monitoringu,
- podieľa sa na zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja *lokality*,
- volený zástupca RS zastupuje všetkých členov na rokovaní tzv. Medzirezortnej komisie MK SR, tu predkladá návrhy na riešenie problémov na rezortnej úrovni a informuje o riešení úloh na miestnej úrovni.

Riadenie a realizácia úloh na regionálnej úrovni je zabezpečená priamym zastúpením príslušných organizácií v RS.

Komisia na koordináciu úloh ochrany SKD MK SR, tzv. Medzirezortná komisia MK SR:

- zabezpečuje plnenie úloh manažment plánu na národnej úrovni,
- rieši zásadné úlohy ochrany lokalít svetového kultúrneho dedičstva SR zapísaných v Zozname SD,
- v záujme zachovania, obnovy, využívania a prezentácie svetového dedičstva prijíma závery, ktoré majú odporúčajúci charakter,
- MK SR závery komisie uplatňuje vo svojej činnosti alebo podľa charakteru úloh a opatrení predkladá ich na rokovanie Vlády SR, ktorá podľa potreby ukladá úlohy ostatným rezortom.

Legislatívne a administratívne zabezpečenie ochrany, obnovy a prezentácie lokality – časť *Spišský hrad a pamiatky okolia* a jej ochranného pásma je zabezpečené v súlade so zákonom o ochrane pamiatkového fondu na adekvátnej úrovni.

Základné financovanie

Riadiaci plán predpokladá financovanie plnenia úloh vlastníckmi objektov v lokalite, viac zdrojové financovanie lokality s pomocou vlastníka a štátu, využívanie grantových schém a rôznych fondov EÚ s určením časovej postupnosti a priorít, a i.. Tárcha spracovania žiadostí o finančné prostriedky spočíva na pleciah vlastníkov, samosprávy, resp. podľa úlohy na konkrétnom členovi RS.

Kontrola výdavkov pri realizácii jednotlivých úloh je zabezpečená obstarávateľom prác, v prípade využívania prostriedkov z dotačného systému MK SR a iných fondov je kontrola zabezpečená administrátormi týchto grantových schém.

Riešenie problémov

Existujúci legislatívny a riadiaci mechanizmus je dostatočný, ale existujú rezervy na jeho zlepšenie. Je potrebná však súčinnosť všetkých existujúcich zložiek.

Nedostatočným je objem finančných prostriedkov, ktoré samospráva a vlastníci majú k dispozícii na zabezpečenie svojich úloh a vzhľadom k počtu pamiatok. Chýba aj fond na riešenie mimoriadnych situácií lokalít.

Mesto Spišské Podhradie bez účinnej finančnej pomoci na úrovni regionálnej (PSK) a národnej (Vláda SR a jej príslušné ministerstvá) nie je schopné situáciu zvládnuť a splniť stanovené úlohy MP. Taktiež počet, veľkosť a stav pamiatok vo vlastníctve cirkví predstavujú potreby nad rámec ich možností. V prípade evanjelickej cirkvi, resp. židovskej náboženskej obce sú počty jej členov v Spišskom Podhradí tak nízke (resp. žiadne), že ich objekty sú už nevyužívané, resp. iba minimálne, a je potrebné prijať účinné opatrenia na ich zachovanie a udržiavanie.

V prípade Spišského hradu (vo vlastníctve štátu) je už dlhodobo ohrozený stav palácovej architektúry hradného jadra a došlo k viacerým deštrukciám aj vplyvom nestabilného podlažia hradu. Napriek spracovaniu projektovej dokumentácie a vydanému stavebnému povoleniu pre 1. etapu v r. 2011 doteraz neboli poskytnuté adekvátne finančné prostriedky za účelom začatia obnovy.

Je potrebné doriešiť tieto zásadné otázky:

- **Ukončenie prevádzky ťažby kameňa v lokalite Dreveník (opätovné predĺženie povolenia ťažby v r. 2013 s platnosťou do r. 2023)**
- **Majetkovoprávne usporiadanie pozemkov pod prístupovou cestou na Spišský hrad, ktoré je dôvodom, prečo nie je možné ju opraviť, napriek jej havarijnému stavu (predložená žiadosť SNM – SM v Levoči, ktoré požiadalo o ich získanie Slovenský pozemkový fond)**

- **Plnenie povinnosti nájomcu pozemkov na hradnom kopci vo vzťahu k ich poľnohospodárskemu využívaniu, aj napriek poskytovaným dotáciám PPA (Poľnohospodárska platobná agentúra), tieto nie sú udržiavané (lúky nekosené a na skalnom hradnom brale prerastá náletová zeleň, ktorá má byť pravidelne odstraňovaná, čím dochádza k zmene vzhľadu hradného kopca a k možnému riziku vzniku požiaru)**
- **Nelegálnu výstavbu osád v lokalite Dreveník**
- **Nevhodný spôsob využívania pozemku v lokalite Sivá brada (parkovisko).**

VI. Záverom

„Aktualizácia manažment plánu (2015 - 2025) pôvodnej časti zapísanej lokality *Spišský hrad a pamiatky okolia*, zápis č. 620/bis na listine SD UNESCO: *Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia*“, ktorej zadávateľom bolo Mesto Spišské Podhradie s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR cez program *Obnovme si svoj dom* v roku 2014, podprogram 1.3 Aktivity kultúrnej politiky a edičnej činnosti v oblasti ochrany pamiatkového fondu, bude schválený plán (Aktualizácia MP) širokej verejnosti dostupný na webovej stránke Mesta Spišské Podhradie (www.spisskepodhradie.sk), následne bude zverejnený na internetovej stránke Riadiacej skupiny lokality SD, ktorá je súčasťou webovej stránky lídra RS – Mesta Levoče (www.levoča.sk) a taktiež bude prístupný na webovej stránke Pamiatkového úradu SR (www.pamiatky.gov.sk).

Pracovná verzia dokumentu bola daná na pripomienkovanie a prerokovaná na zasadnutí Riadiacej skupiny lokality SD, ktoré sa konalo 13.1.2015 v Levoči a v Mestskom zastupiteľstve Mesta Spišské Podhradie dňa 8.1.2015, ktoré ju zobralo uznesením č. xxxxxxxxxxxx na vedomie.

Po verejnom pripomienkovaní a prerokovaní, môže byť jeho finálna podoba pozmenená.

VII. Podklady a bibliografia, vysvetlivky

Tento manažment plán vychádza z týchto materiálov:

1. NOMINAČNÝ PROJEKT:
Extension of the Location of Spišský Hrad and its Associated Cultural Monuments with Levoča and the Work of Master Paul in Spiš
Modification to the boundaries of the property already on the World Heritage List
Slovenská Republika, Levoča 2006
2. RIADIACI PLÁN lokality svetového dedičstva (Management plan) lokality Spišský hrad a pamiatky jeho okolia, spracovaný v r. 2008, © Academia Istropolitana Nova 2008
3. MANAŽMENT PLÁN 2012 – 2022
LEVOČA - ako súčasť lokality „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“, spracovaný v r. 2011, © Štúdio J+J, s.r.o. a Mesto Levoča, Levoča 2011.
4. Dunajský Limes na Slovensku – Rímske antické pamiatky na strednom Dunaji
MANAŽMENT PLÁN 2011 – 2021, ISBN 978-80-89175-50-5
Autorky: Ľubica Pinčíková – Magdaléna Janovská
Pamiatkový úrad SR, Bratislava 2011
5. MONITORING LOKALÍT ZAPÍSANÝCH V ZOZNAME SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO *Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia*, KPÚ Prešov 2013, 2014

Platných zásadných materiálov usmerňujúcich zabezpečenie ochrany pre lokalitu:

- PAMIATKOVÁ ZÓNA – SPIŠSKÉ PODHRADIE : Zásady pamiatkovej starostlivosti a Umelecko- historická analýza, M = 1:1000, Autor : Ing. arch. Pavol Ižvolt , Pamiatkový ústav, stredisko Levoča, 1999 (nezáväzný dokument).
- AKTUALIZÁIA ZÁSAD ochrany pamiatkového územia Pamiatkovej zóny Spišské Podhradie, spracoval KPÚ Prešov v r. 2009, prac. Levoča, Ing. Jacková, ako doplneniu materiálu „Zásady pamiatkovej starostlivosti – Pamiatková zóna Spišské Podhradie“. Uvedené zásady schválené 30.11.2009.
- ZÁSADY OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA pre Pamiatkovú rezerváciu Spišská Kapitula, autor: Ľubica Vininčenkova a kol., KPÚ Prešov, Prešov 2010.
- SÚHRN PROGRAM STAROSTLIVOSTI
Spracovaný pre SKUEV 0105 Spišskopodhradské travertíny , Správa NP Slovenský Raj, Spišská Nová Ves 2009.

Platných zásadných materiálov usmerňujúcich zabezpečenie ochrany pre OP lokality:

- OCHRANNÉ PÁSMO NKP – SPIŠSKÝ HRAD : Zásady pamiatkovej starostlivosti, Autori : JUDr. Gabriel Lukáč, Ing. arch. Stanislav Mráz, Ing. Antónia Jacková, Pamiatkový ústav, stredisko Levoča , 1995 (nezáväzný dokument)

- ROZHODNUTIE č. PÚ-07/1885-13/9004/KOW, zo dňa 21.12.2007, ktorým Pamiatkový úrad SR podľa § 18 ods. 2 zákona č. 49/2002 Z. z. vyhlásil ochranné pásmo národnej kultúrnej pamiatky Hrad s areálom (Spišský hrad), Pamiatkovej rezervácie Spišská kapitula, Pamiatkovej zóny Spišské Podhradie, národnej kultúrnej pamiatky Kostol rím.-kat., Žehra a ďalších národných kultúrnych pamiatok v ich okolí (ďalej len „ochranné pásmo“).

Ďalšie podklady :

ÚZEMNÝ PLÁN Mesta Spišské Podhradie, spracovateľ: architektonická kancelária ARKA, Zvonárska 23, Košice, zodpovedný projektant Ing. arch. Dušan Marek, v septembri 2009.

PLÁN HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA Spišské Podhradie 2004 -2015, konzultant: Ing. Zuzana Záborská, 2004

Informácie získané z osobného prieskumu/konzultácií, realizovaných v Meste Spišské Podhradie (mestský úrad a organizácie v pôsobnosti mesta), SNM-Spišské múzeum v Levoči, Biskupstve Spišské Podhradie, v Pamiatkovom úrade SR Bratislava, KPÚ Prešov - pracovisko v Levoči, KPÚ Košice, Správe NP Slovenský raj v Spišskej Novej Vsi, ako aj z internetu.

Bibliografia:

DIVALD, K. – VAJDOVSKÝ, J. 1905-1907: *Szepesvármegye művészeti emlékei* 1-3. Budapest.

ERDŐ, P. 2010

Právne postavenie Spišského prepoštstva v Ostrihomskej arcidiecéze. In: Hromják, E. (ed.), *Z dejín Spišského prepoštstva*, Spišské Podhradie, 13-29.

FEJÉR, G. (ed.): *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*, Vol. I – XI, Budae 1829 – 1844.

FIALA, A. – VALLAŠEK, A. 1975

Náčrt stavebného vývoja Spišskej Kapituly do konca stredoveku. In: *Vlastivedný časopis*, roč. XXIV, Bratislava 1975, č. 3.

JANOVSKÁ, M. 2008

Katedrálly Kostol sv. Martina v Spišskej Kapitule vo svetle nových výskumov. In: Novotná, M. (ed.), *Acta Musei Scepusiensis* 2008, Levoča, 35-70.

JANOVSKÁ, M. 2008

Dve stredoveké podoby Spišského hradu. In: Novotná, M. (ed.), *Acta Musei Scepusiensis* 2008, Levoča, 201-212.

JANOVSKÁ, M. 2009

Spišský hrad. In: Novotná, M. (ed.), Terra Scepusiensis Terra Christiana 1209 – 2009, Spišský hrad, Spišská Kapitula dve centrá v dejinách Spiša, Levoča: SNM-Spišské múzeum v Levoči, 55-81.

JANOVSKÁ, M. 2009

Katedrála sv. Martina v Spišskej Kapitule. Levoča: In: Novotná, M. (ed.), Terra Scepusiensis Terra Christiana 1209 – 2009, Spišský hrad, Spišská Kapitula dve centrá v dejinách Spiša, Levoča: SNM-Spišské múzeum v Levoči, 83-105.

JANOVSKÁ, M. 2010

Výsledky architektonicko-historického výskumu Katedrály sv. Martina v Spišskej Kapitule (so zameraním na stredovekú podobu). In: Monumentorum Tutela – Ochrana pamiatok 22, 199-211.

JANOVSKÁ, M. 2012

Spišský hrad – výsledky nových výskumov. Bratislava: In: Glaser-Opitzová, R. (ed.), Monumentorum tutela 24, 279-298.

JANOVSKÁ, M. 2013

Building Activities in Spiš in the Thirteenth Century in the Context of the Hungarian Kingdom/Stavebné aktivity na Spiši v 13. storočí v kontexte Uhorska: In: Homza, M. a kol. (eds.), Slovakia and Croatia I Historical Parallels and Connections (until 1780), Bratislava – Zagreb: Katedra slovenských dejín Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – Filozofická fakulta Univerzity v Záhrebe, 269-290.

JANOVSKÁ M. – NOVOTNÁ M. 2008

Najnovšie výskumy v Spišskej Kapitule. In: Pamiatky a múzeá, 3 (2008), 21-27.

JANOVSKÁ, M. – OLEJNÍK, V. 2013

Stavebný vývoj Katedrály sv. Martina a jej okolia v Spišskej Kapitule. In: Sanace dřevěných konstrukcí, ŠMÍRA-PRINT, s. r. o., 4-16.

MAREK, M. 2006

Neugeri na Spiši. Vyplienenie Spišskej Kapituly Kumánmi kráľa Ladislava IV. In: Slivka, M. – Homza, M. (eds.), Studia Archaeologica Slovaca Mediaevalia V. 2006, Levoča, 49-74.

MENCL, V. 1937

Stredoveká architektúra na Slovensku. Prešov – Praha.

MENCLOVÁ, D. 1957

Spišský hrad, 1957.

OLEJNÍK, V. 2012

Ďalšie skutočnosti k stavebnému vývoju Katedrály sv. Martina v Spišskej Kapitule v druhej polovici XV. storočia, In: Novotná, M. (ed.), Acta Musei Scepusiensis 2010 – 2011, Levoča: SNM-Spišské múzeum v Levoči, 22-31.

POMFYOVÁ, B. 2003

Vybrané problémy k dejinám Spišskej stredovekej architektúry. In: HOMZA, M. –GLADKIEWICZ, R. (ed.), Terra Scepusiensis 2003, Levoča – Wrocław 2003, 177-192.

SPALEKOVÁ, E. 2008

Nástenná maľba Korunovania Karola Róberta z Anjou za uhorského kráľa v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule. In: Katalóg Reštaurátorská tvorba 2003 – 2008, 16-21.

ŠPIRKO, J. 1947

Začiatky spišského biskupstva – Snahy v minulosti a jeho založenie, In: Mons Sancti Martini, Ružomberok, s. 21-56.

ŽIFČÁK, F. 1999: Kronika mesta Spišské Podhradie slovom i obrazom, Spišské Podhradie.

Pramene:

FIALA, A. 1972

Spišské Podhradie, popis stredovekej stavby, dnešnej súčasť domu č. 374, Spišské Podhradie, Archív PÚ SR, Zbierka výskumných správ, sign. T 829.

FIALA, A. – VALLAŠEK, A. 1972

Nálezová správa terénnych výskumov západnej časti horného hradu, Archív PÚ SR, Zbierka výskumných správ, sign. T 867.

HABERLANDOVÁ – ZRUBCOVÁ, 1979

Pamiatkový výskum objektu meštiansky dom ul. SNP č. 6, Spišské Podhradie.

JANOVSKÁ, M. – NOVOTNÁ, M. 2007

Architektonicko-historický a umelecko-historický výskum Katedrály sv. Martina na Spišskej Kapitule. Archív PÚ SR, Zbierka výskumných správ, sign. T 6163.

JANOVSKÁ, M. 2008

Architektonicko-historický výskum Spišského hradu. Levoča: Štúdio J+J, s. r. o.

JANOVSKÁ, M. 2011

Architektonicko-historický výskum meštianskeho domu Palešovo nám. č. 24, Spišské Podhradie, pôvodne dom č. 179.

JANOVSKÁ, M. – HOMZA, M. – NOVOTNÁ, M. – OLEJNÍK, V. – STEJSKAL, M. 2010

Obytno-obranné veže a opevnenie spodného nádvorja Spišského hradu ako súčasť budovania fortifikácií po mongolskom vpáde v 2. polovici 13. a začiatkom 14. storočia v kontexte pôvodných území Uhorska (Slovensko, Slavónsko/Chorvátsko, Sedmohradsko/Rumunsko, Maďarsko), Levoča: Štúdio J+J, s. r. o., Rkp. uložený v Archíve PÚ SR, Zbierka výskumných správ, sign. T 6293.

URBANOVÁ, N. – KLINGOVÁ, A. 2008

Architektonicko-historický výskum, Mariánske námestie č. 11/374, Spišské Podhradie.

VALLAŠEK, A. 1971

Predbežná nálezová správa o výskume, Archív PÚ SR, Zbierka výskumných správ, sign. VT 454.

VALLAŠEK, A. – FIALA, A. 1974

Nálezová správa o výskumoch a dielčích PPÚ, Stredná a južná časť horného hradu. Archív PÚ SR, Zbierka výskumných správ, sign. T 1247.

VIII. Vysvetlivky (skratky)

SD – svetové dedičstvo
SKD – svetové kultúrne dedičstvo
NKP – národná kultúrna pamiatka
PÚ SR – Pamiatkový úrad Slovenskej republiky
KPÚ – Krajský pamiatkový úrad
PR – pamiatková rezervácia
PZ – pamiatková zóna
CMZ – centrálna mestská zóna
OP – ochranné pásmo lokality
ÚP – územný plán
SR – Slovenská republika
k. ú. – katastrálne územie
RS – riadiaca skupina
ÚPD – územnoplánovacia dokumentácia
PSK – Prešovský samosprávny kraj
KSK – Košický samosprávny kraj
VÚC – veľký územný celok
MÚ – Mestský úrad
OÚ – obecný úrad
KÚ – Krajský úrad
MP – manažment plán
SNM – Slovenské národné múzeum
SM – Spišské múzeum Levoča
ORA – oblastný reštaurátorský ateliér
IS – inžinierske siete
VZN – Všeobecné záväzné nariadenie
CR - cestovný ruch
ŠOP – štátna ochrana prírody
ŽP – životné prostredie
SNP SR – Správa národného parku Slovenský raj
Okr.Ú – okresný úrad
KE – Košice
PO – Prešov
LE – Levoča
SNV – Spišská Nová Ves
OCR – Oblastná organizácia cestovného ruchu

IX. Kontaktné informácie

Adresa zostavovateľky aktualizácie manažment plánu :

Ing. arch. Magdaléna Janovská, autorizovaný architekt SKA, Námestie Majstra Pavla č. 38,
054 01 Levoča, janovska@stonline.sk

Spracovateľ: Štúdio J+J, s. r. o., Vysoká 65, 054 01 Levoča, www.janovsky.sk

Objednávateľ aktualizácie manažment plánu :

Mesto Spišské Podhradie

Kontaktná osoba:

MVDr. Michal Kapusta, Mariánske námestie 37, 053 04 Spišské Podhradie,
primator@spisskepodhradie.sk , www.spisskepodhradie.sk

X. Prílohy

X.1 Štatút riadiacej skupiny

So záujmom o spoločné podieľanie sa na riadení a zabezpečení zachovania jedinečnej svetovej (univerzálnej) hodnoty, pre ktorú je „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“ zapísané do Zoznamu svetového dedičstva (UNESCO) a po deklarovaní urobiť maximum pre zachovanie, prezentáciu, propagáciu a vhodné využitie vo vzťahu k ochrane pamiatkových hodnôt, autenticity a integrity tohto jedinečného pamiatkového fondu vrátane jeho ochranných pásiem, je vydávaný tento

Štatút Riadiacej skupiny lokality svetového dedičstva „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“

Spišský hrad, mesto Levoča a pamiatky okolia v Spišskom Podhradí, Spišskej Kapitule a Žehre predstavujú jedinečnú skupinu vojenských, sídelných, politických a náboženských prvkov takých typov, ktoré boli relatívne podobné ako iné v stredovekej Európe, ale aké sa nikde inde ako súbor v takomto kompletnom stave a zodpovedajúcej integrite nezachovali. „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“ je aj jedna z najextenzívnejších skupín vojenských, sídelných, politických a náboženských budov románskej a gotickej architektúry v Spišskom hrade, Spišskom Podhradí, Spišskej Kapitule, Žehre a meste Levoča z neskorého stredoveku a rannej renesancie vo východnej Európe, ktorá zostala pozoruhodne nenarušená. Je to skupina, patriaca k tej istej saskej kolonizácii v stredoveku, ktorá ilustruje jej materiálne a kultúrne úspechy. Je dokladom úlohy politického, náboženského a kultúrneho centra v prvom rade počas dlhého časového úseku vo východnej Európe.

Článok 1

Úvodné ustanovenie

- 1) Tento štatút upravuje pojem Riadiacej skupiny lokality svetového dedičstva „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“, zapísanej na Zozname svetového dedičstva pod číslom 620/bis na základe kritéria (iv) (ďalej len „RS“). Ďalej upravuje jej gestora a odborný dohľad, predmet činnosti RS, postavenie a pôsobnosť sekretariátu RS, postavenia a pôsobnosť lídra RS.
- 2) Tento štatút sa vydáva na základe prijatých záverov z pracovnej porady RS dňa 10.2.2009.

Článok 2

Riadiaca skupina

- 1) RS je základný pracovný orgán koordinujúci proces riadenia lokality svetového kultúrneho dedičstva „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“ s cieľom zabezpečenia zachovania jej jedinečnej svetovej hodnoty.
- 2) Skupina je poradným, iniciatívnym a koordinačným orgánom. Vo svojej činnosti sa riadi zákonmi SR, všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto štatútom.
- 3) Činnosťou komisie nie je dotknutá pôsobnosť a zodpovednosť ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy, samosprávy ani ďalších orgánov a organizácií.

Článok 3

Gestor a odborný dohľad

- 1) Gestorom RS je ústredný orgán štátnej správy Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky - odbor ochrany pamiatkového fondu. Odborný dohľad vykonáva Pamiatkový úrad Slovenskej republiky - referát svetového dedičstva, Krajský pamiatkový úrad Prešov a Krajský pamiatkový úrad Košice.

Článok 4

Zloženie riadiacej skupiny

- 1) Členmi riadiacej skupiny sú:
  - a) Mesto Levoča
  - b) Mesto Spišské Podhradie
  - c) Slovenské národné múzeum – Spišské múzeum v Levoči
  - d) Rímskokatolícka cirkev Biskupstvo Spišské Podhradie
  - e) Rímskokatolícky cirkev, farnosť Levoča
  - f) Rímskokatolícka cirkev, farnosť Žehra
  - g) Spišský hrad – Podbranisko, záujmové združenie právnických osôb
  - h) Krajský pamiatkový úrad Prešov
  - i) Krajský pamiatkový úrad Košice
  - j) Pamiatkový úrad SR
  - k) Správa Národného parku Slovenský raj
  - l) Prešovský samosprávny kraj
  - m) Košický samosprávny kraj
- 2) RS sa môže rozšíriť, o novom členovi rozhoduje RS na svojom zasadaní hlasovaním.

Článok 5

Predmet činnosti riadiacej skupiny

- 1) RS má vo svojej pôsobnosti najmä tieto činnosti:
  - a) realizácia a aktualizácia riadiacich plánov lokality RS
  - b) spolupodieľanie sa na monitoringu stavu zachovania lokality
  - c) inicializácia spoločných projektov
  - d) koordinácia individuálnych a kolektívnych aktivít
  - e) spoločné zastupovanie záujmov členov
  - f) formulovanie stratégií
  - g) reprezentácia
  - h) marketing
  - i) nadväzovanie externých partnerstiev
- 2) RS spracováva harmonogramu svojej činnosti. RS sa schádza podľa potreby tak, aby optimálne plnila všetky svoje úlohy a funkcie, najmenej však 2 krát za rok.
- 3) V prípade akéhokoľvek predpokladaného ohrozenia lokality a jej jedinečnej svetovej hodnoty členovia RS iniciujú mimoriadne zasadnutie RS na jeho riešenie

Článok 6

Spôsob rokovania riadiacej skupiny

- 1) RS rokuje podľa programu, ktorý zašle členom sekretariát RS. Rokovanie RS sa môže uskutočniť, ak je prítomných minimálne 2/3 členov RS podľa čl. 4
- 2) Závery z rokovania riadiacej skupiny sa prijímajú konsenzom. Pri nedosiahnutí konsenzu sa o danom závere hlasuje. Záver je prijatý, ak zaň hlasuje viac ako polovica prítomných členov. V prípade rovnosti hlasov rozhoduje hlas lídra RS.
- 3) Zasadnutia RS sú verejné, ostatní prítomní okrem členov RS majú štatút pozorovateľa. Termín zasadnutia RS bude v dostatočnom časovom predstihu zverejnený na internetovej stránke RS.
- 4) Podľa obsahu prerokúvanej problematiky môžu byť na rokovanie prizvaní zástupcovia obcí, v ktorých katastri sa nachádza ochranné pásmo svetového dedičstva.

Článok 7

Postavenie lídra riadiacej skupiny

- 1) Lídra RS schvaľujú členovia RS na svojom zasadnutí. Líder RS plní svoj záväzok spravidla do konca volebného obdobia platného pre samosprávy. V novom volebnom období platnom pre samosprávy je otázka lídra RS predmetom opätovného rokovania

a schvaľovania.

Článok 9 **Pôsobnosť lídra riadiacej skupiny**

- 1) Líder RS :
  - a) riadi a zodpovedá za činnosť sekretariátu RS
  - b) poskytuje zázemie sekretariátu RS
  - c) manažuje plnenie úloh určených v harmonograme činnosti RS
  - d) vedie porady RS
  - e) informuje členov RS o aktuálnych otázkach a problémoch súvisiacich s činnosťou RS
  - f) aktivizuje členov RS
  - g) zastupuje RS v medzirezortnej komisii MK SR „Komisii na koordináciu úloh ochrany lokalít svetového kultúrneho dedičstva“.

Článok 7 **Postavenie a pôsobnosť sekretariátu riadiacej skupiny**

- 1) Sekretariát pracuje na základe harmonogramu činnosti spracovaného s výhľadom najmenej na 6 mesiacov dopredu, ktorý je priebežne aktualizovaný. Zodpovedá za komunikáciu v rámci RS a za komunikáciu s okolím. Pripravuje a zvoláva pravidelné stretnutia RS.
- 2) Sekretariát RS má vo svojej pôsobnosti najmä tieto činnosti:
  - a) Koordinácia aktivít schválených v harmonograme činnosti RS
  - b) Vyhľadávanie informácií o zdrojoch financovania rozvojových projektov
  - c) Koordinácia projektových úloh schválených projektov
  - d) Podpora obciam a mestám pri vypracovávaní žiadostí o NFP do národných dotačných systémov
  - e) Hospodárska korešpondencia s odbornými inštitúciami a partnermi
  - f) Spracovanie zápisov z porady RS, ktorého prílohou je prezenčná listina a spoločné stanoviská k prejednávanim otázkam zasiela všetkým členom PS
  - g) Organizačná a poradenská činnosť v problematike regionálneho rozvoja subjektom pôsobiacim v území lokality UNESCO na Spiši.

Článok 10 **Záverečné ustanovenia a účinnosť**

- 1) Tento štatút nadobúda účinnosť dňom jeho schválenia na porade RS dňa 18.9.2009.
V Levoči dňa 18.9.2009

X./2 Členovia riadiacej skupiny:

Mesto Levoča:

Mgr. Zuzana Beregházyová, Mestský úrad v Levoči, odd CRaRM, Nám. Majstra Pavla 4, 054 01 Levoča,
e-mail: zuzana.bereghazyova@levoca.sk
web: www.levoca.sk

Ing. arch. Magdaléna Janovská, architekt, Nám. Majstra Pavla 38, 054 01 Levoča,
e-mail: janovska@stonline.sk

Mesto Spišské Podhradie:

MVDr. Michal Kapusta, primátor, Mariánske námestie 37, 053 04 Spišské Podhradie,
e-mail: zastupcaprimatora@spisskepohradie.sk
web: www.new.spisskepohradie.sk

Slovenské národné múzeum – Spišské múzeum v Levoči:

PhDr. Mária Novotná, riaditeľka, Námestie Majstra Pavla 40, 054 01 Levoča,
e-mail: maria.novotna@snm.sk

PhDr. Dáša Uharčeková - Pavúková, zástupkyňa riaditeľky, Námestie Majstra Pavla 40, 054 01 Levoča,
e-mail: dasa.pavukova@levonet.sk
web: www.spisskemuzeum.com

Rímskokatolícka cirkev Biskupstvo Spišské Podhradie:

ThLic. Ľubomír Štefaňák, biskupský vikár pre majetkové záležitosti,
e-mail: stefanak@kapitula.sk
web: www.dieceza.kapitula.sk

Rímskokatolícka cirkev, farnosť Levoča

Mons. prof. Dr. František Dlugoš, PhD, dekan, Námestie Majstra Pavla 52, 054 01 Levoča
e-mail: mtm1@stonline.sk
web: www.rkc.levoca.sk

Rímskokatolícka cirkev, farnosť Žehra:

ThDr. Radomír Bodziony, správca farnosti, Rímskokatolícky farský úrad, Žehra 87, 053 61 Žehra,
e-mail: rbodziony@gmail.com
web: www.kostolzehra.tym.sk/viewpage.php?page_id=2

OZ Krásny Spiš:

RNDr. Miroslav Pollák, Námestie Majstra Pavla 30, 054 01 Levoča,
e-mail: miropollak123@gmail.com

Krajský pamiatkový úrad Prešov:

Ing. arch. Antónia Jacková, KPÚ Prešov, pracovisko Levoča, Námestie Majstra Pavla 41, Levoča,
e-mail: antonia.jackova@pamiatky.gov.sk

Ing. Eva Semanová, riaditeľka, Krajský pamiatkový úrad, Hlavná 115, 080 01 Prešov,
e-mail: eva.semanova@pamiatky.gov.sk

Krajský pamiatkový úrad Košice:

Mgr. Juraj Gembický, KPÚ Košice, Hlavná 25, Košice,
e-mail: juraj.gembicky@pamiatky.gov.sk

Pamiatkový úrad SR:

Ing. arch. Ľubica Pinčíková, Pamiatkový úrad SR, referát svetového dedičstva, Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava,
e-mail: pincik@pamiatky.sk
web: www.pamiatky.sk

Správa Národného parku Slovenský Raj:

Mgr. Milan Barlog, Štefánikovo námestie 9, 052 01 Spišská Nová Ves,

e-mail: milan.barlog@sopsr.sk

web: www.sopsr.sk/slovenskyrajweb/sprava.htm

Prešovský samosprávny kraj:

Mgr. Martin Janoško, Úrad PSK, vedúci oddelenia cestovného ruchu na odbore RR, Námestie mieru 2, 080 01

Prešov,

e-mail: martin.janosko@vucpo.sk

web: www.po-kraj.sk/sk

Košický samosprávny kraj:

PhDr. Gabriel Vizslay, Úrad KSK, referent odboru kultúry, Námestie Maratónu mieru 1,

042 66 Košice,

e-mail: gabriel.vizslay@vucke.sk

web: web.vucke.sk/sk

©
2014

Mesto Spišské Podhradie

e mail: primator@spiskepodhradie.sk
www.spiskepodhradie.sk

a

Štúdio J+J, s. r. o., Levoča

e mail: janovska@stonline.sk
www.janovsky.sk